

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/47/2017
Identifikačné číslo spisu: 5016200968
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5016200968.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci žalobcu: GBM systém, s. r. o., so sídlom Námestie Sv. Jána Bosca 120, 010 04 Žilina, IČO: 43 793 495, právne zast. Advokátskou kanceláriou JUDr. Róbert Mendel, s. r. o., so sídlom Sidónie Sakalovej 190, 014 01 Bytča, IČO: 47 256 591, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 - 10, 813 63 Bratislava, v konaní o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 46145-2/2016-BA zo dňa 10. októbra 2016, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 25Sa/101/2016-104 zo 16. marca 2017, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 25Sa/101/2016-104 zo 16. marca 2017 z a m i e t a .

II. Žalobca m á n á r o k na náhradu trov kasačného konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 25Sa/101/2016-104 zo 16.03.2017 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 46145-2/2016-BA zo dňa 10.10.2016 a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Žilina č. 700-1611066816-GC04/16 zo dňa 15.06.2016. Napadnutým rozhodnutím žalovaná po pretextovaní potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým bolo žalobcovi za obdobie december 2013 predpísané penále v sume 77,63 Eur, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa nasledujúceho po dni predchádzajúcej kontroly (25.02.2014) do dňa, ktorý predchádza dňu zverejnenia uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku.

2. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že penále je sankciou za nesplnenie povinnosti

riadne platiť poisťné, pričom na vznik povinnosti zaplatiť penále nepostačuje naplnenie podmienok ustanovených v zákone, ale právne relevantnou skutočnosťou je až autoritatívny vrchnostenský akt vyhlásený spôsobom predpísaný zákonom. Až vydaním rozhodnutia o penále v zmysle § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. sa konštituuje pre platiteľa poisťného nielen povinnosť zaplatiť penále, ale aj vedomosť, v akej výške a na akom právnom základe. Je celkom v právomoci žalovanej ako oprávneného správneho orgánu rozhodnúť, či vôbec túto sankciu uplatní, resp. v akom časovom horizonte pri omeškaní dlžníka s platením poisťného k uplatneniu tejto sankcie prikróčí. Žalovaná sa však v napadnutom rozhodnutí vôbec nezaoberala po právnej stránke odôvodnením, prečo dospela k záveru, že platby poisťného neboli zaplatené včas a riadne. V odôvodnení nebola spomenutá tá relevantná časť reštrukturalizačného plánu, ktorá sa týka prihlásených pohľadávok, ich výšky, resp. naplnenia možnosti ich odpustenia. Žalovaná sa tiež v napadnutom rozhodnutí vôbec nevenovala právnomu rozboru účinkov reštrukturalizácie na otázku splatnosti poisťného a príspevkov, čo sa týka najmä ich zmeny. Zákon č. 461/2003 Z. z. je v prejednávanej veci všeobecným zákonom, avšak zákon č. 7/2005 Z. z. oprávňuje tak subjekty súkromného ako aj verejného práva na to, aby zasahovali do splatnosti prihlásených záväzkov za účelom naplnenia účelu reštrukturalizácie. Predovšetkým ust. § 155 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. charakterizuje reštrukturalizačný plán potvrdený súdom ako právne relevantnú skutočnosť, ktorá vyvoláva vznik, zmenu alebo zánik práv alebo záväzkov obsiahnutých v uvedenom pláne. Súkromnoprávna úprava príslušenstva pohľadávky zakotvená v ust. § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka sleduje odlišný cieľ. Dotknuté ustanovenie Občianskeho zákonníka sa výslovne nevzťahuje na penále. Použitie analógie legis je v tomto prípade nepripustné. Rozsah občianskoprávných vzťahov samotný Občiansky zákonník vymedzuje najmä ako majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony. Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením. Vzhľadom na uvedené závery mali byť vyššie spomenuté skutočnosti spojené s procesom reštrukturalizácie, do ktorého sa žalovaný nepochybne zapájal, ako podklady rozhodnutia vyhodnoteného žalovaným a až na ich základe mohol dospieť k presvedčeniu, či došlo zo strany žalobcu ako dlžníka v reštrukturalizácii k omeškaniu s odvodom poisťného a príspevkov a aké možné následky s tým spojené žalovaný využil. Na základe zisteného skutkového stavu krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu vrátane postupov oboch správnych orgánov mal za to, že žaloba je dôvodná, rozhodnutie žalovaného bolo potrebné zrušiť pri aplikácii ust. § 191 ods. 1 písm. d/ SSP z dôvodu nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného pre nezrozumiteľnosť, resp. nedostatok dôvodov.

3. Proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 25Sa/101/2016-104 zo 16.03.2017 podala žalovaná kasačnú sťažnosť v ktorej tvrdí, že do potvrdenia reštrukturalizačného plánu súdom existuje pohľadávka na poisťnom a povinných príspevkoch v pôvodnej a nezmenenej výške, a teda Sociálnej poisťovni nič nebráni v tom, aby predpísala penále v zmysle § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) za kontrolované obdobie, vypočítané za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a povinných príspevkov do potvrdenia reštrukturalizačného plánu z pôvodnej, celej výšky poisťného a povinných príspevkov. Žalovaná má za to, že zmena pohľadávky na poisťnom a povinných príspevkoch, čo sa týka jej výšky a splatnosti, nastáva až zverejnením uznesenia súdu o potvrdení reštrukturalizačného plánu v Obchodnom vestníku, t. j. zmena v počítaní penále sa dotýka až obdobia po zverejnení uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu. Za neskoršie obdobie už môže žalovaná predpísať penále len zo zostatku pohľadávky určenej v reštrukturalizačnom pláne po uplynutí zmenenej lehoty splatnosti v prípade nedodržania lehoty určenej v reštrukturalizačnom pláne. Z uvedených dôvodov žalovaná navrhuje, aby Najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Žiline zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Ku kasačnej sťažnosti žalovanej sa vyjadril žalobca, ktorý má za to, že žalovaný nepostupoval správne a konal v rozpore so zákonom, resp. zákon obchádzal. Žalovaný nebral do úvahy, že si môže úspešne uplatniť penále zo sumy 10 % prihlásenej pohľadávky, t. j. zo sumy 40,23 Eur, pretože pohľadávka vo zvyšnom rozsahu v zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii zanikla. Vzhľadom na uvedené potom žalobca navrhuje, aby Najvyšší súd SR kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 492 ods. 2 SSP preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je nedôvodná a ako takú je potrebné zamietnuť ju.

6. Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 120 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“) ak tento zákon neustanovuje inak, právo uplatňovať svoje nároky počas reštrukturalizácie majú len veritelia, ktorí spôsobom ustanoveným týmto zákonom prihlásili svoje pohľadávky. Ak sa tieto nároky v reštrukturalizácii riadne a včas neuplatnia prihláškou, právo vymáhať tieto nároky voči dlžníkovi v prípade potvrdenia reštrukturalizačného plánu súdom zaniká.

8. Podľa § 120 ods. 2 ZKR pohľadávky, ktoré vznikli voči dlžníkovi počas reštrukturalizačného konania, pracovnoprávne nároky, na ktoré nárok vznikol za obdobie kalendárneho mesiaca, v ktorom došlo k začatiu reštrukturalizačného konania, odmena správcu a nepenažné pohľadávky sa v reštrukturalizácii neuplatňujú prihláškou (ďalej len „prednostné pohľadávky“). Na prednostné pohľadávky nepôsobia účinky začatia reštrukturalizačného konania ani sa nezahŕňajú do reštrukturalizačného plánu, ibaže s tým ich veritelia súhlasia.

9. Podľa § 132 ods. 1 ZKR reštrukturalizačný plán (ďalej aj „plán“) je listina upravujúca vznik, zmenu alebo zánik práv a záväzkov osôb v nej uvedených (ďalej len „účastník plánu“), ako aj rozsah a spôsob uspokojenia tých účastníkov plánu, ktorí sú veriteľmi prihlásených pohľadávok, prípadne akcionármi dlžníka. Po potvrdení plánu súdom je plán záväzný pre všetkých účastníkov plánu.

10. Podľa § 135 ods. 2 písm. a/ ZKR opisná časť plánu musí obsahovať tiež podrobný opis opatrení potrebných na dosiahnutie účelu reštrukturalizácie, ktorými sú najmä zmeny pohľadávok veriteľov, najmä predĺženie lehoty ich splatnosti alebo ich čiastočné odpustenie, alebo ich uznanie za nevymáhateľné.

11. Podľa § 155 ods. 1 ZKR ustanovenia plánu sa zverejnením uznesenia o potvrdení plánu v Obchodnom vestníku stávajú účinnými voči všetkým účastníkom plánu; ustanovenia plánu o novom úvere sú účinné voči každému.

12. Podľa § 155 ods. 3 ZKR plán potvrdený súdom sa považuje za právny úkon urobený vo forme a spôsobom, ktorý je vyžadovaný osobitnými predpismi pre vznik, zmenu alebo zánik práv alebo záväzkov obsiahnutých v pláne. Ak je pre vznik, zmenu alebo zánik práva alebo záväzku obsiahnutého v pláne potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, právo alebo záväzok vznikne, zmení sa alebo zanikne až rozhodnutím príslušného orgánu; príslušný orgán nemôže odmietnuť vydať potrebné rozhodnutie len z dôvodu, že plán ako právny úkon nie je urobený vo forme alebo spôsobom vyžadovaným osobitným predpisom.

13. Okresný súd Žilina uznesením sp. zn. 1R/2/2014 z 28.05.2014 rozhodol o začatí reštrukturalizačného konania voči žalobcovi. Následne bola 02.07.2014 povolená reštrukturalizácia dlžníka a uznesením z 10.03.2015 Okresný súd Žilina potvrdil reštrukturalizačný plán a ukončil reštrukturalizáciu žalobcu. Podľa schváleného reštrukturalizačného plánu žalobca uspokojí nezabezpečených veriteľov zaradených do skupiny veriteľov č. 2 (medzi ktorých patrila aj žalovaná s

pohľadávkou za poistné a povinné príspevky za mesiac december 2013) v rovnomerných mesačných splátkach v horizonte 32 mesiacov. Žalobca začne s plnením reštrukturalizačného plánu kalendárnym mesiacom nasledujúcim po kalendárnom kvartáli, v ktorom bol reštrukturalizačný plán právoplatne potvrdený príslušným súdom. Splátky vyplývajúce z reštrukturalizačného plánu mal žalobca spolu s príslušenstvom poukazovať k poslednému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa plnenie poskytuje. Uznesenie o potvrdení reštrukturalizačného plánu nadobudlo právoplatnosť 18.03.2015. Sociálna poisťovňa, pobočka Žilina, vydala prvostupňové rozhodnutie 15.06.2016 po zverejnení reštrukturalizačného plánu a po ukončení reštrukturalizácie žalobcu.

14. V kasačnej sťažnosti žalovaná tvrdí, že do potvrdenia reštrukturalizačného plánu súdom existuje pohľadávka na poistnom a povinných príspevkoch v pôvodnej a nezmenenej výške, a teda zmena v počítaní penále sa dotýka až obdobia po zverejnení uznesenia o potvrdení reštrukturalizačného plánu.

15. S takýmto právnym názorom sa kasačný súd nemôže stotožniť. V otázke penále je totiž rozhodný skutkový a právny stav ku dňu vydania rozhodnutia, nie stav tomuto dňu predchádzajúci, nech už bol akýkoľvek.

16. Ako správne uviedol krajský súd, pohľadávka na penále nevzniká v dôsledku samotného nesplnenia si povinnosti riadne a včas odvieť poistné a príspevky, ale až právoplatnosťou rozhodnutia o predpísaní penále. Ak sú splnené predpoklady ustanovené v § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., žalovaná, resp. jej pobočka má právo predpísať penále. Ak teda bol žalobca do 18.03.2015 v omeškaní s platením poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, do tohto dňa, teda do právoplatného potvrdenia reštrukturalizačného plánu súdom, existovalo právo Sociálnej poisťovne predpísať žalobcovi penále z dlžnej sumy. Sociálna poisťovňa však toto svoje právo v uvedenej dobe nevyužila.

17. Reštrukturalizácia je zákonom riadený proces ozdravenia podniku, ktorého cieľom je uspokojenie veriteľov vo väčšom rozsahu ako pri konkurze a zachovanie prevádzky podniku. Na ten účel zákon pripúšťa, aby prostredníctvom reštrukturalizačného plánu dochádzalo k rôznym zmenám v právach a povinnostiach dlžníka v reštrukturalizácii a jeho veriteľov.

18. Medzi opatrenia, potrebné na dosiahnutie cieľa reštrukturalizácie, patrí aj predĺženie lehoty splatnosti pohľadávok veriteľov, resp. aj ich čiastočné odpustenie, čo vyplýva z § 135 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

19. Závazná časť plánu obsahuje určenie všetkých práv a záväzkov, ktoré majú účastníkom plánu podľa plánu vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť, pričom, ako vyplýva z § 132 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, po potvrdení plánu súdom je plán záväzný pre všetkých účastníkov plánu.

20. Z reštrukturalizačného plánu žalobcu vyplýva, že pohľadávka Sociálnej poisťovne voči nemu sa zmenila čo do výšky (žalobca je povinný uspokojiť žalovanú v rozsahu 10 % pohľadávky) i čo do splatnosti pohľadávky (mesačné splátky v horizonte 32 mesiacov).

21. Voči žalovanej sa plán stal účinným dňom zverejnenia uznesenia v Obchodnom vestníku. Týmto dňom zároveň došlo k zmene v záväzku žalobcu voči žalovanej - a to jednak k odpusteniu časti dlhu na poistnom za mesiac december 2013 a zároveň k zmene splatnosti tej časti dlhu, ktorá reštrukturalizačným plánom odpustená nebola.

22. Po dni schválenia reštrukturalizačného plánu preto mala Sociálna poisťovňa právo predpísať žalobcovi penále len vtedy, ak sa dostal do omeškania s platením takto zmenenej pohľadávky, t. j. ak žalobca neodviedol niektorú z 32 mesačných splátok včas alebo ju odviedol v nižšej sume. Žalovaná, resp. prvostupňový správny orgán tak však neurobili a povahu reštrukturalizačného plánu ako právneho úkonu, meniaceho práva a povinnosti do úvahy v rozpore so zákonom nezobrali.

23. Z uvedených dôvodov kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je nedôvodná, a preto ju

zamietol.

24. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej tak, že úspešný žalobca má nárok na úplnú náhradu trov kasačného konania (ust. § 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa ust. § 167 ods. 1 SSP). O výške trov kasačného konania rozhodne v zmysle ust. § 467 ods. 1 SSP v spojení s ust. § 175 ods. 2 SSP krajský súd po právoplatnosti tohto rozsudku, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

25. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.